

RECUPERAREA UNUI HANDICAP SOCIAL. NEPOTISMUL ÎN FAMILIILE NOBILIARE ROMÂNEȘTI DIN TRANSILVANIA ÎN VEACUL AL XVIII-LEA

Remus Câmpeanu

Subiect legat de afirmarea noilor categorii, dar evitat de istoriografia mișcării naționale și de specialiștii istoriei sociale, din considerentul de a nu demitiza personalitățile de referință ale veacului al XVIII-lea ardelean, nepotismul se cuvine a fi analizat pentru a completa un tablou social mult mai variat decât cel prezentat din perspectiva scrisului istoric marxist, în care prioritare erau clasele sociale fundamental-antagoniste.

Fenomenul nu este o creație a noilor elite de competență, maturizate odată cu reformele. Transmiterea pe linie ereditară a funcțiilor era una dintre cutumele de bază ale evului mediu. Ea se menține însă și în epoca modernă, fiind preluată și exploatată la maximum de noile grupuri care penetrează în sferile decizionale. Eforturile Curții vieneze de a diminua tradiționalismul politic al provinciei, în sensul uniformizării instituționale, a extins, paradoxal, utilizarea nepotismului în rîndul tuturor păturilor elitare. Pe de o parte, Stările au continuat să cultive vechiul sistem de preluare a funcțiilor, ca o formă de rezistență vizavi de obiectivele centripetale ale politicii imperiale, iar pe de altă parte, membrii noilor pături sociale cu veleități de afirmare urmăresc să acapareze cît mai multe poziții-cheie pentru familiile lor, în administrația laică sau confesională, tocmai din dorința de a recupera handicapul în raport cu marea aristocrație. În secolul al XVIII-lea, unul al schimbărilor sociale structurale, aceste aspecte pot fi întîlnite în întreaga Europă, cu variații de amplitudine în funcție de regimul politic și de nivelul dezvoltării economice.

În Transilvania de pînă la reforma administrativă a lui Iosif al II-lea, nu interveniseră modificări substanțiale în procedurile de desemnare a

personalului gubernial și comitatens. În special administrațiile locale, unde controlul statului se exercita mai greu, erau dominate încă de nobilimea de sorginte medievală. Conducerile jurisdicțiilor provinciei erau mai degrabă colective autonome ale reprezentanților Stărilor și ale proprietarilor domeniali din zonă, îndeplinind, ocazional, atribuții funcționărești. Excepție făceau doar teritoriile urbane, unde diversitatea activităților economice, desfășurate într-un regim privilegiat, crease un cadru favorabil apariției funcționarilor de specialitate. Din acest motiv, în administrație se regăsesc, cu precădere, familiile nobiliare românești care acceptaseră mai demult compromisurile aderării la una dintre religiile recepte sau ale maghiarizării. Ele au tradiția apartenenței la regimul de stări și folosesc din plin pîrghiile nepotismului.

În perioada 1767-1782, spre exemplu, putem detecta, în numeroase jurisdicții, familii cu o posibilă origine românească, deținătoare ale mai multor funcții administrative. În Alba Superioară, se impuseseră familiile Boer de Coveș sau Cuieșd, ce păreau să-și transmită pe cale ereditară atribuțiile de la Tabla comitatensă. Ladislau, Ladislau jr. și Simion Boer sînt numai cîțiva dintre membrii acestor familii care activează ca asesori actuari, asesori supranumerari sau notari în oficiul jurisdicției. Tot din rîndurile lor, Pavel va promova în Cancelaria gubernială, iar Francisc va deveni conducătorul rețelei poștale a provinciei, după un stagiul de asesor actuar în Alba Inferioară, fiind urmat apoi în funcție de ruda sa, Grigore Boer. Un alt reprezentant al familiilor Boer de Coveș sau Cuieșd, Emeric, era inclus în Capitlul romano-catolic, Ioan era vicecomite al comitatului Turda, iar un anume Ladislau era asesor în Chioar. Numele Boer apare frecvent în oficiul comitatens, al Albei Inferioare (Pavel, Iosif, Petru etc.), în cel al Hunedoarei (Ioan, Ioan jr.) și, în special, în cel al districtului Făgăraș (Anton, Ioan, Alexandru, Gheorghe, Iosif, Alexie, Petru ș.a.). Dacă în cazul Albei Inferioare pare a fi vorba de o extindere de autoritate a familiilor Boer de Coveș sau Cuieșd, zonele Hunedoarei și Făgărașului sînt dominate de componenți ai familiilor Boer de Berivoii Mari, de Recea Nouă sau de Vaida Rece. Purtători ai numelor Boer mai exista, în această perioadă, în Cancelaria fiscală, la Perceptorat, printre decimatori, în Comisariat și în mai toate oficiile politice, juridice și economice, provinciale sau locale¹.

Fiind întîlnit frecvent în rîndurile nobilimii românești sau de origine română, cu precădere din zonele de margine ale Transilvaniei, acest nume exclude, desigur, varianta relațiilor de rudenie între toți cei

care l-au purtat. Chiar și în cazul familiilor Boer din Berivoii Mari, Recea Noua, Vaida Rece, Coveșd sau Cuieșd, mai cunoscute, puteau să existe origini diferite și evoluții aparte. Cert este însă faptul că, peste aceste aspecte, existau și legături puternice de sînge între numeroase familii Boer, unele aveau o conduită a regimului de stări și - catolicizate sau nu - se sprijineau reciproc în dobîndirea funcțiilor. Ele sînt cele mai reprezentative pentru conduita nobilimii române sau de origine română din perioada de dinaintea reformelor administrative, dar nu sînt singurele.

În comitatul Hunedoarei, mai acaparaseră poziții în cadrul Tablei, în perioada 1767-1782, familiile: Nopcea - prin membrii ei Alexie, Petru, Ștefan, Iosif, Iosif jr., Abraham, Francisc, Ludovic etc.; Balea (Valea) - cu Samuel, Samuel jr., Mihai, Ladislau, Grigore și Nicolae ca reprezentanți în oficiul comitatens; Mara (Mora) - cu Sigismund, Nicolae și Ludovic ca asesori actuari și supranumerari (o familie Mara va activa și în administrația comitatului Dăbîca²; Zeyk (posibil de origine română) - cu multe personalități, chiar în cele mai înalte funcții guberniale sau militare (dintre numeroșii ofițeri ai acestei familii, unul, Emeric, va activa și în regimentele românești de graniță³; Pui - cu Nicolae și Ladislau ca asesori; Tornea reprezentată în oficiu prin Samuel și Daniel, tot asesori, și Pop - cu Ștefan și Dimitrie ca vicejuzi ai nobililor. Pentru cîțiva ani, va activa, ca medic al comitatului Hunedoara, românul Ladislau Buruț, component al Magistratului Orăștiei, în care se mai află și exactorul Matei Buruț, o rudă a sa. În districtul Făgăraș, în afara familiilor Boer, dintre familiile nobiliare cu o posibilă origine românească, încercaseră să-și transmită funcțiile pe cale ereditară familiile Talaba - cu Ioan, asesor actuar, iar fiul său, asesor supranumerar (un alt Ioan Talaba era sublocotenent, mai apoi locotenent în regimentul secuiesc de cavalerie din graniță) și Mone - cu Pavel și Samuil, de asemenea, asesori actuari. În Chioar, în perioada 1767-1782, pot fi amintite, ca exemple ce ilustrează nepotismul de sorginte medievală, familiile: Preda - cu Ioan, Nicolae și Francisc ca asesori actuari sau supranumerari; Pelei -cu Ștefan, Nicolae, Emeric și Gavril ca asesori, scribi, notari sau vicejuzi ai nobililor; Betcoi -cu Iosif și Elias, asesori; Micle - cu Ioan, asesor, și Emeric, comisar și Raț (un nume frecvent întîlnit în mică nobilime românească, termenul "rác"z" fiind utilizat de maghiari pentru populația sîrbă, dar, complementar, și pentru românii din Transilvania, cu trimitere la religia lor ortodoxă) - cu Andrei, Petru, Iosif, Simion și Simion jr. ca asesori actuari, supranumerari sau vicejuzi ai nobililor. De altfel, familii nobiliare Raț, interesate în a acapara

cît mai multe funcții, sînt prezente și în Abrud, unde Petru și Dimitrie erau membri ai Magistratului, în Solnocul Interior, unde Anton, Ștefan Ștefan jr. și Ludovic făceau parte din oficiul comitatens, la Camera provinciei, unde Sofronie era diurnist, Gheorghe, perceptor și Ioan, decimator, în Miclosoara, unde Simion era asesor și Andrei, medic, și în alte părți⁴. Desigur, și în acest caz, trebuie menționat că nu toate familiile Raț sînt de origine românească sau sînt înrudite între ele. Dar, cu certitudine, există multe ce derivă din trunchiuri genealogice comune, iar membrii lor se sprijină reciproc în a accede la funcții.

Eforturi ale familiilor nobiliare, desprinse cîndva din corpul etnic românesc, în a-și consolida pozițiile în oficiile comitatense, districtuale și de scaun sau în consiliile orășenești și de tîrg, pot fi sesizate în aproape întreg spațiul provinciei. Se remarcă, în acest sens, în 1767-1782, familiile: Fogarași, în Alba Inferioară - cu Gavrilă, asesor, și Gavrilă jr., vicejude nobiliar, o alta, tot Fogarași, în Dăbîca -avînd pe Sigismund și Iosif ca vicejuzi ai nobililor, Bors, de asemenea în Dăbîca - prin Ștefan și Pavel, asesori, tot aici, Maxai - cu Gavril, perceptor și fratele său, asesor⁵; în Turda, Sava - cu Adam și Alexandru, asesori (o altă parte a familiei acaparase funcții în Tîrnava⁶), Mihalcea -cu Ladislau și Sigismund, și ei asesori, Balea - cu Ioan, asesor, și Ioan jr., vicejude al nobililor; în Tîrnava, pe lîngă Sava, Coșea - cu Sigismund, asesor, și Sigismund jr., protocolist; în Crasna, Benea - cu Anton, asesor actuar, Ignațiu și Emeric, asesori supranumerari, Ignațiu jr., vicejude al nobililor, și Iosif, scrib; în Zarand, Bradi - cu Alexandru, asesor actuar, Ladislau și Ioan, asesori supranumerari

și vicejuzi ai nobililor, Ribîței - avînd în oficiu nu mai puțin de șapte membri, Crisciori - cu trei membri și Cosma - cu doi membri în oficiu; în Solnocul Interior, Vaida - cu Ladislau, vicejude nobiliar, și Gheorghe, comisar; în Solnocul Mijlociu, Pap - cu Sigismund, perceptor, Petru și Ștefan, vicejuzi nobiliari, și în comitatul Cluj, tot Pap -avînd în oficiu pe Conrad, scrib. și pe Ioan, comisar⁷.

Prezenta analiză bazîndu-se pe unicul criteriu al numelui, nu există siguranța că familiile enumerate ar fi, în întregime, de origine română. De pildă, Pap, un nume des întîlnit printre romîni (din limba maghiară, pap=preot), apare la fel de frecvent și printre maghiari. Dar pentru evidențierea nepotismului, s-a încercat a se surprinde fenomenul în liniile sale globale, chiar cu riscul de a accepta o anumită marjă de eroare.

Cu rezerva, deci, că unele exemple s-ar dovedi, din perspectivă etnică, neconcludente, pot fi semnalate - în perioada 1767-1782 - și în scaunele secuiești sau în filialele lor, anumite familii nobiliare cu o probabilă origine românească, deținătoare a mai multor funcții administrative: în Ciuc și Cașin, familiile Borș - cu Lazăr, Gheorghe, Filip și Gavril în oficiul jurisdicțional, Leștean - cu Iosif, Iosif jr. și Andrei ca asesori, și Damian - cu Ladislau, vicejude nobiliar, și Iosif, comisar: în Trei Scaune, familia Vainea - cu Alexandru, Toma, Alexie, Ladislau și Ștefan ca funcționari; în Brăduț, familiile Bodea - cu Samuil, Pavel, Iosif, Martin și Daniil ca asesori actuari sau supranumerari, și Bărbat - cu Ioan și Samuil, primul, protocolist, iar următorul, comisar⁸.

Cu aceeași aproximație subliniată mai sus, se poate contura situația familiilor de origine română ce ocupa poziții multiple în consiliile târgurilor sau orașelor: în Brețcu, familia Lucaci - cu Ladislau, senator, și Francisc, curator al comunității; în Dumbrăveni, familia Măcicași - cu Nicolae și Pavel, conducători ai gărzilor locale; în Abrud, alături de familia Raț, menționată anterior, familia Floca - avînd în Magistrat pe Alexandru și Petru; în Gherla, familiile Daniel - cu Teodor și Ioan, consilieri, și Novac -cu Martin și Iacob, senatori (nu e exclus ca ambele familii să fie armeneste); în Hunedoara, familia Danciu -cu Ioan, Ioan jr. și Damian, taxaliști; în Rupea, familia Greavu - cu Andrei, senator, și Iosif, oficiolant; în Tîrgu-Mureș, familia Görög (termen în limba maghiară pentru "grec", folosit, în cazul românilor, cu conotație la religia lor) -cu Iosif și Gheorghe, senatori, Ștefan, oficiolant, și Ioan, executor, și în Ocna Sibiului, familia Hopric - cu Mihai, perceptor, și Samuil, vicenotar. Tot cîndva în perioada 1767-1782, își mai desfășurau activitatea David și Ștefan Mezei (un nume de familie, de asemenea, des întîlnit printre români, însemnînd "om de cîmpie", "cîmpean"), ca funcționari în Magistratura poștală⁹.

Această scurtă trecere în revistă a familiilor mic nobiliare de origine română, care și-au folosit influența și drepturile conferite de regimul stărilor pentru a se implementa în sistemul politico-administrativ provincial sau local înainte de reformele lui Iosif al II-lea, nu se bazează pe o profundă acribie a cercetărilor genealogice. E posibil printre exemplele prezentate să se fi strecurat și cazuri de funcționari cu același nume de familie, între care să nu fi fost legături de rudenie. Pe de altă parte însă, gruparea familiilor pe jurisdicții administrative și frecvența cu care apar anumite nume în oficii ne îndeamnă să credem că obiectivele

transmiterii pe cale ereditară a funcțiilor și ale dobândirii altora noi erau ambiții prioritare în viața socială a epocii și ele erau mai importante pentru nobilimea română maghiarizată, cu atât mai mult cu cât ea, tocmai datorită acestor ambiții, mizase pe cartea desprinderii etnice și confesionale.

Schimbările administrative inițiate de Iosif al II-lea, într-un răstimp foarte scurt și cu multă nerăbdare, ca în cazul mai tuturor reformelor sale, au zguduit din temelii vechile structuri. Deși sabotate mascat de o birocrație incapabilă să se adapteze noilor cerințe, remodelările administrative au avut pentru nobilimea tradițională consecințe devastatoare, de neocolit. Desființarea vechilor districte și scaune, crearea marilor districte care înglobau mai multe comitate, schițarea unui alt contur al granițelor comitatense și separarea atribuțiilor administrativ-politice de cele juridice au provocat dezmembrarea multor oficii și întemeierea altora noi, eradicând filierele prin care nobilimea își procura sau prezerva funcțiile. Prin mutarea unor centre de district sau comitat, magnații nu s-au mai putut grupa în jurul oficiilor jurisdicționale pe care le acaparaseră în evul mediu, iar în cazurile în care au reușit să și le păstreze, ei erau lipsiți de vechile autonomii administrative. Desprinderea personalului juridic într-o structură instituțională aparte a divizat familiile nobiliare care pînă atunci activaseră în același oficiu comitatens, districtual sau scaunal. Membrii acestora se disipează în numeroasele segmente nou-create ale autorității statale - în domeniul politico-administrativ, economic și juridic - iar, datorită atribuțiilor diferite, legăturile lor slăbesc și ei nu-și mai pot susține reciproc promovarea politică. În rîndurile lor pătrunde, tot mai consistent, nobilimea de competență, care, prin interesele ei specifice, contribuie la fracționarea tradiționalului sistem clientelar, instituind unul nou. Însuși guvernatorul Brukenthal era un reprezentant al nobilimii de competență (familia sa fusese înnobilitată doar în 1724, iar el își câștigase de-abia la vîrsta de 40 de ani titlul de baron al imperiului¹⁰) și avea reticențe față de privilegiile nobilimii de sorginte medievală. Multe personalități asemenea lui activau printre consilierii Curții, în mediul Consiliului locumtenențial maghiar sau în cel al Guberniului ardelean, șubrezind pozițiile vechilor caste. La aceste neajunsuri, pe care aristocrația tradițională era nevoită să le traverseze, se adăuga măsurile elaborate de Iosif al II-lea împotriva corupției, abuzurilor birocratice și traficului de influență.

Desigur, noul sistem administrativ nu putea funcționa peste noapte și, de altfel, el a fost anulat după câțiva ani, fără ca să-și arate roadele. Dar prin încercările forțate de punere în aplicare a acestor proiecte îndrăznețe, o bună parte a pîrghiilor puterii fuseseră preluate de o noua elită. Ea nu a lichidat tarele existente, printre care se număra și nepotismul, ci și le-a însușit, folosindu-le în slujba obiectivelor sociale și politice recuperatoare.

Toate aceste mutații s-au resimțit în structura de personal a administrației transilvane. Spre exemplu, în perioada 1787-1789, majoritatea familiilor nobiliare de origine română, deținătoare ale mai multor funcții în perioada de pînă la reforma administrativă, erau în declin. Districtele românești fiind incluse în comitate, doar o mică parte din conducerea lor fusese acceptată în sediul comitatens. Familia Nopcea își menține influența în Hunedoara, și în oficiul politic și în cel juridic, la fel și familia Balea (Valea) sau Mara, dar pe celelalte (Boer, Puițornea, Zeyk, Pop etc.) nu le mai regăsim pe lista funcționarilor jurisdicției decît în cazuri izolate.

Unii dintre numeroșii membri ai familiei Ribiței, și anume cei care activaseră în Zarand, au fost subordonați - prin unificarea teritoriilor oficiului Hunedoarei, iar ceilalți au fost înlăturați din administrație și, tot în Hunedoara, se ridică alte familii românești cu veleități de ascensiune socială, de genul familiei Iordan. Numele Boer apare des în rîndul funcționarilor guberniali, dar mici prezențe compacte nu se pot constata decît în zonele Făgărașului și Odorheiului, ceea ce înseamnă că reprezentanții familiilor mai influente s-au dispersat, absorbite fiind, în parte, de instituțiile nou create.

În fostul district al Făgărașului, familiile Talaba și Mone și-au pierdut influența, însă restructurările au propulsat altele, ca Matolcea sau Pap. În Alba, familia Boer de Coveșd sau Cuișd dispăruse din administrație, familia Fogarași se menține și alături de ea apare una nouă, familia Braduț. Puternice rămîn și familiile Vaida și Pap din Solnocul Interior și Solnocul Mijlociu, ceea ce este prea puțin, deoarece toate celelalte familii de posibilă origine românească, enumerate ca deținătoare de funcții multiple în oficiile comitatense, în prima perioada-eșantion a analizei, 1767-1782, în 1787-1789 nu se mai regăsesc în administrație cu mai mulți membri¹¹. Ele dispar și din consiliile orășenești sau de tîrg, doar familia Baltă rămînd în conducerea Gherlei, alături de numeroasele familii armenesti¹².

Chiar și în comitatele constituite în ținuturile secuiesti se afirmă noi familii (Greavu sau Pocea), posibil cândva românești, în detrimentul acelor care nu mai reușesc să-și păstreze funcțiile. La fel se derulează schimbările în administrația camerală, unde una din recente familii menționate în listele de personal, Ianca, tinde să se infiltreze în oficiile de transport¹³.

Bineînțeles, nobilimea tradițională ramîne încă puternică. Modificările administrative sau încercările de impunere fiscală nu puteau distruge o construcție social-politică ridicată pe parcursul cîtorva secole. În fața presiunilor imperiale privind diminuarea autonomiilor, vechea nobilime a reacționat în mai multe feluri. O parte a ei s-a retras din oficiile jurisdicționale, iar alta a încercat să promoveze, uneori cu succes, din administrația locală, unde nu mai avea mare autoritate, în cea centrală. Aceia care au reușit să-și prezerve funcțiile locale și în noul sistem au sabotat din plin acțiunile de reorganizare coordonate de Curte, tărăganînd mereu îndeplinirea ordinelor și instrucțiunilor.

Reculul nobilimii de sorginte medievală nu a fost unul deplin și de durată. În perioada 1794-1800, unele familii care fuseseră deținătoare a mai multor funcții înainte de reforma administrativă deveniseră chiar mai puternice. Familia Vainea reacaparase, în Trei Scaune, pîrghiile puterii, extinzîndu-și influența pînă în comitatul Alba Inferioara, în Secretariatul gubernial, în Oficiul Aulic și în Tezaurariat. Tot în aceste foruri politico-administrative provinciale, dar și în altele (Camera, Comisariat, Tabla regală, Magistratura poștală etc.), își consolidaseră pozițiile mai multe familii Boer (cîțiva membri se grupaseră în comitatele Turda și Alba), sau familiile Vaida, Cosma, Maxai, Mara și Zeyk. Ele își schimbaseră tactica, în timpul reformelor ieșiseră din oficiile locale restructurate și își promovaseră autoritatea la nivel administrativ superior¹⁴.

În administrația comitatelor, districtelor și scaunelor jurisdicției refăcute, aproximativ, în contururile de dinaintea reformelor- reapar cîteva dintre vechile familii: Talaba - în Făgăraș, Pelei - în Chioar, Bodea și Bărbat în filiala scaunală Braduț, Pap - în Cluj, Borș - în scaunul Ciuc, Raț - în filiala scaunală Micloșoara etc.¹⁵. Același fenomen se petrece și în consiliile orașelor și tîrgurilor, unde revin, spre exemplu, familiile Görög - în TîrguMureș și Buruț - în Oăștie¹⁶.

Încercările nobilimii tradiționale de a recîștiga, în perioada restaurației, pozițiile locale pierdute sub Iosif al II-lea nu vor avea ca efect eliminarea nobilimii noi, de competența, din officii. Ea își impusese deja

autoritatea - deseori tot prin mijloacele nepotismului sau ale traficului de influență - și nu putea fi ușor înlăturată de pe terenul cucerit. La sfârșitul veacului al XVIII-lea și începutul celui următor, ambele categorii sociale elitare vor fi nevoite să conviețuiască și să se manifeste în spiritul solidarității de stare. Alături de familiile nobiliare de tradiție, se află în administrație și familii noi: în comitate și districte, familii ca Vitez - în Alba, Butean și Buda - în Chioar, Ionului - în Hunedoara etc., iar în consiliile locale, familiile Clincin - în Alba-Iulia, Sima și Covrig - în Gherla, Zaharia și Daniel - în Dumbrăveni, Marcu - în Turda, Pap - în Zalău, Ceița și Țăran - în Abrud s.a.¹⁷. Nu avem certitudinea că toate aceste familii sînt de origine română, dar majoritatea numelor enumerate par a nu fi de rezonanță maghiară și germană sau fac parte dintre acele nume pe care maghiarii le foloseau curent pentru cei de altă etnie. Prezența lor frecventă în listele personalului administrativ relevă faptul că efectele deschiderii promovate prin reforme persistă și în perioada restaurației.

O parte a nobilimii de competență - rămasă în funcții - va evolua însă într-un alt sens decît cel al solidarității de stare. În condițiile regimului de toleranță în care promovase, ea nu a mai fost nevoită să recurga la compromisul maghiarizării și vădea tendințe de exprimare în nume național. Consecințele sociale și politice ale dorinței de afirmare a acestui tip de nobilime se vor arăta de-abia în prima jumătate a secolului al XIX-lea.

Majoritatea familiilor nobiliare românești - înnobilate în împrejurările schimbării regimului politic și ale reformelor sau anterior, maghiarizate sau nu, cunoscute în istoriografie prin activitatea lor în administrația laică și confesională, prin aportul la dezvoltarea culturii române sau prin participarea la proiectele naționale - au utilizat pîrghiile nepotismului. În secolul al XVIII-lea, fenomenul nu este neapărat unul condamabil. Pe această cale, după cum s-a mai menționat, cei maghiarizați, și-au putut consolida situația în cadrul regimului de stări, iar cei cu o afirmare social-politică recentă au încercat să recupereze handicapul în raport cu nobilimea tradițională. Ambele intenții par mai degrabă benefice pentru o națiune cu puține elite recunoscute.

Nepotismul poate fi ilustrat cu numeroase alte exemple decît cele extrase din listele personalului administrativ al provinciei, dar vor fi menționate doar cîteva, care au marcat viața unor personalități cu un loc important în societatea românească din Ardeal. Însuși primul episcop unit,

Atanasie Anghel, și-a preluat funcția cu ajutorul tatălui său, preot în Bobîlna, lângă Oraștie. Se pare că acesta avansase o sumă considerabilă unor nobili din conducerea principatului, pentru a sprijini ascensiunea fiului său¹⁸.

La fel de atent față de membrii propriei familii s-a arătat a fi și Inochentie Micu. În 1736 el a stîrnit un adevărat scandal, vrînd să publice, prin hotărîre dietală, diploma de înnobilitare a fraților sai Micu, Toma, Oprea și Mihai. Cu toate protestele sașilor și ale nobilimii acatolice, în anul următor și-a împlinit acest deziderat¹⁹. Colonizînd noul domeniu episcopal de la Blaj, Inochentie a acordat anumite favoruri rudelor sale stabilite aici, iar în anii exilului nu i-a uitat pe nepoții Demetriu Muntiu din Blaj, pe care îl instituie ca procurator al său pentru cauze civile²⁰, Ioan, fiul fratelui Toma, chemat la Roma ca secretar personal al său²¹, și Samuil, fiul protopopului Stoia din Sadu, de care se interesează în permanență. În pofida conflictelor cu Inochentie, Petru Pavel Aaron l-a tratat cu toată atenția pe Samuil. După moartea episcopului exilat, nepotul Ioan a fost principalul moștenitor al averii sale. El se va întoarce în provincie și va deveni protopop în Veneția de Jos²².

În mediul Episcopiei unite, în prima jumătate a secolului al XVIII-lea, mai promovează destule familii, care, după ce își vor consolida poziția în administrația confesională, se extind înspre cea laică. Familia Pop din Daia Română - prezența în ierarhie din primele momente ale Unirii religioase - a dat numeroși protopopi bisericii greco-catolice²³, unul dintre cei mai cunoscuți fiind Avram Pop, notar al soborului, implicat în planurile de reinstaurare a lui Inochentie pe scaunul episcopal. El mai avea o rudă, Petruș, tot protopop²⁴, iar în ultimele decenii ale veacului al XVIII-lea, membrii acestei familii se orientează și înspre cariere funcționărești. Probabil, din rîndurile lor făcea parte Ioan Dăianu, translator gubernial, care în 1781 intervine la episcopul Oradiei, Moise Dragoș, cu intenția de a obține o bursă pentru fratele său, Iosif, absolvent de Blaj²⁵.

Printre cele mai influente familii a căror - ascensiune a început în mediul Blajului, a fost familia Aaron de Bistra. Primul, înnobilitat în 1724, Ioan Popa, era fiul protopopului Gavrilă²⁶, iar cea mai înaltă funcție a dobîndit-o Petru Pavel, episcop al Blajului. El l-a sprijinit consistent pe nepotul sau, Iacob (Ioan) Aaron, absolvent de Cluj, care, la rîndul lui, a avut o carieră frumoasă ca și căpitan al companiei organizate de biserica unită cu prilejul războiului de șapte ani, ridicat fiind, în 1781, la rangul de

căpitan emerit²⁷. Și această familie se orientează înspre administrația laică, un frate a lui Iacob Aaron activînd ca translator al Guberniului²⁸. Căpitanul Iacob Aaron nu pare a fi același cu binecunoscutul canonic al Blajului care va candida, în două rînduri, în 1772 și în 1782, la scaunul episcopal. Nu este exclus ca, o perioadă, acesta din urmă să fi activat în mediul Episcopiei unite din Oradea, unde se pare că a ajuns vicar sau prepozit al Capitlului, după afirmațiile lui Pușcariu²⁹.

Din poziția de episcop, Petru Pavel Aaron îl mai sprijinise și pe un văr, Petru Raț, desemnat, la un moment dat, ca secretar personal al său, iar mai apoi, ca ofițer în detașamentul ridicat de Episcopie pentru războiul cu Prusia³⁰. Un alt Raț, și anume Ștefan, ofițer în Legiunea springeriană, înaintase o cerere lui Petru Pavel Aaron, rugîndu-l să intervină pentru a-i obține mutarea în regimentele românești de graniță ce urmau să fie constituite, fapt care face plauzibilă existența unor relații de rudenie între ei³¹.

Moartea episcopului nu a diminuat influența familiei. În 1766, un nepot de-al său, Alexandru, a fost propus pentru o bursă la Pazmaneum, alături de Samuil Micu, dar bolnav fiind, nu a mai putut să plece³². El a rămas în rețeaua bisericii unite din Transilvania, ca protopop, împreună cu un alt membru al familiei, Ioan³³. Tot în 1766, Episcopia avansase candidatura lui Nichifor Aaron pentru un stipendiu la Tîrnavia³⁴. După definitivarea studiilor și după un stagiul la Blaj, acesta a fost numit paroh și apoi protopop al Timișoarei³⁵, avînd delicata misiune de a promova Unirea religioasă în zonele banățene. El s-a achitat bine de sarcinile încredințate, iar drept răsplată, Episcopia unită a Oradiei a încercat să-i ridice jurisdicția la rang de vicariat³⁶ și l-a inclus în rîndul canonicilor³⁷.

Extinderea familiei Aaron înspre ierarhia greco-catolică din Partium face plauzibilă varianta unei înrudiri cu familia Dragoș, a episcopului Moise. Argumentele acestei deducții ar fi nu numai activitatea lui Iacob sau Nichifor Aaron în mediul Oradiei, ci și corespondența intensă dintre Moise Dragoș și un nepot de-al său, Petru Aaron, aflat la studii de drept la Viena. Tînărul a fost deseori susținut cu sume importante de către unchiul său, ale cărui intervenții l-au scutit de iminenta recrutare. În schimb, Petru a fost nevoit să raporteze frecvent despre rezultatele obținute la examene, informații solicitate cu insistență de episcop și de la prefectul de studii³⁸. Tot lui Moise Dragoș i s-a adresat Alexandru Aaron jr. de Bistra, solicitînd rezolvarea actelor sale de nobilitate, pentru a-și clarifica statutul social³⁹. Cu rezerva că aceste

scrisori din fondul de corespondența al episcopului Moise Dragos s-ar putea să fi fost expediate, în fapt, lui Iacob Aaron (ele nu menționează numele destinatarului) și să fi fost aduse de acesta din urmă de la Blaj, posibilitatea unor relații de rudenie între familiile Dragoș și Aaron nu este exclusă din capul locului. Oricum, epistolele relevă influența deosebită a familiei Aaron de Bistra în mediile elitare românești și interesul, tot mai pregnant, al membrilor ei pentru cariere cu o dinamică socială superioară. Spre sfârșitul secolului al XVIII-lea și începutul celui următor, familia îi va mai avea pe Nicolae, ca vice-arhidiacon de Făgăraș, pe Teodor Aaron, ca maior, și pe cunoscutul versificator și traducător Vasile Aaron, ca avocat și procurator al Consistoriului ortodox din Sibiu, drept reprezentanții cei mai de seamă⁴⁰.

Asemenea lui Petru Pavel Aaron, episcopul Atanasie Rednic și-a susținut familia în măsura posibilităților și, cu deosebire, l-a ajutat pe un anume Ștefan Rednic, căruia i-a lăsat, de altfel, o bună parte din avere⁴¹. La fel a procedat și Grigore Maior, atunci când l-a desemnat pe cumnatul său, Ladislau Vitéz, în funcția de secretar al Consistoriului⁴². Pe baza studiilor făcute la Blaj și la Kosice, el s-a acomodat ușor cu această sarcină, devenind omul de încredere al episcopului. Nu avem certitudinea că Simion Vitéz, stegar în regimentul I de graniță și Iosif Vitéz, accesist la Cancelaria ardeleană, ar fi făcut parte din aceeași familie cu Ladislau Vitéz, dar ambii s-au afirmat la începutul ultimului deceniu al secolului al XVIII-lea⁴³ și e posibil să fi fost impulsionați de secretarul consistorial. Grigore Maior intervenise - cu mult înainte de a fi episcop - și pentru un anume ofițer Theodor Maior, care solicitase transferul în regimentele de graniță românești, aflînd despre planurile de înființare a lor⁴⁴.

Tot ca intervenție de familie se poate interpreta și scrisoarea adresată de Avram Caliani - fiul protopopului unit din Cojocna, absolvent de școală catolică - Episcopiei unite, într-o vreme în care Silvestru Caliani era prepozit al mănăstirii de acolo, cerînd, de asemenea, sprijin pentru un post de ofițer în proiectatele regimente de graniță⁴⁵. Aproape sigur, este vorba de viitorul căpitan Avram Caliani din regimentul I de graniță românesc, semnatar al Supplex-ului ofițeresc, după un serviciu militar îndelungat și după ce se remarcase prin activitatea de pacificare a satelor, în timpul răscoalei lui Horea⁴⁶. S-ar putea ca Silvestru Caliani să-l fi sprijinit și pe Antoniu Monea, o altă rudă a sa, ridicată, în deceniul al optulea, pînă în funcția de asesor tabular al districtului Făgăraș⁴⁷. Tot prin stăruințele lui Silvestru, Vasile Caliani a fost numit camerar episcopal,

menținându-și această funcție mult după moartea canonicului¹⁸. De pîrghiile nepotismului au uzat numeroase alte familii din mediul Blajului, printre ele remarcîndu-se Balomir sau Timandi, cu mai mulți protopopi⁴⁹.

Interesul pentru soarta propriilor rude a fost prezent și în viața lui Gheorghe Șincai. El s-a luptat din greu în a obține - pentru sine și pentru frații săi Ioan și Andrei - o despăgubire consistentă în urma pierderii, prin militarizarea zonei, a moșiei pe care împreună ar fi trebuit să o moștenească în Șincai⁵⁰. Sprijinul acordat lui Ioan Sincai (cel care candidase la un post în Cancelaria gubernială, devenind comandant de companie în războaiele împotriva Franței, pentru a-și găsi apoi sfîrșitul în bătăliile de pe Rin⁵¹, unul dintre semnatarii Supplex-ului ofiteresc), în vederea definitivării studiilor sale de la Cluj și Tîrnavia, este deductibil, avînd în vedere relațiile pe care Gheorghe Șincai și le-a creat, în timpul exercitării atribuțiilor de director școlar sau în perioada anterioară, atît în administrația confesională cît și în cea laică. De asemenea, în sensul solidarității familiale, Samuil Micu a adresat apeluri frecvente Episcopiei unite din Oradea, solicitînd ajutor pentru Ștefan Klein. Cererile lui au fost încununate de succes, deoarece, ulterior, ruda sa va cîștiga poziția de canonic al centrului greco-catolic din Partium⁵². Ioan Bob, la rîndul lui, și-a folosit prestigiul conferit de rangul episcopal pentru a obține angajarea unui nepot de-al său, tot Ioan, ca translator la Guberniu, după ce instituția își mutase sediul la Cluj⁵³. Situația era similară la Oradea. Din corespondența lui Moise Dragoș reiese că el avea mai mulți nepoți pe care îi trimisese la studii și de a căror soartă se interesa insistent. Nu a fost indiferent nici față de familiile prelaților de la Blaj, încercînd să le ajute, în măsura posibilităților, prin stipendii și repartiții⁵⁴. La fel a procedat și în cazul rugămintilor venite înspre el din administrația laică⁵⁵. Unul dintre cei care au beneficiat de generozitatea lui Moise Dragoș a fost cumnatul său Ioan Zaplonczai din Timișoara⁵⁶. Nu avem informații despre vreo legătură de rudenie între episcopul unit și caporalul Tyron Dragoși din regimentul al II-lea grăniceresc, semnatar al Supplex-ului, dar coincidența numelor se cuvine a fi menționată.

Darabant a continuat această linie și s-a străduit să consolideze situația propriei familii în ierarhia superioară. Ca urmare, cîndva mai tîrziu, va mai exista un Darabant, și anume Ioan, printre canonicii Episcopiei unite din Oradea⁵⁷.

Tentația utilizării nepotismului ca instrument eficient al ascensiunii sociale nu l-a ocolit nici pe Samuil Vulcan. El și-a sprijinit

familia rămasă la Blaj și a dat curs tuturor cererilor care i s-au adresat din partea acesteia, impulsivând câteva cariere mai puțin cunoscute⁵⁸.

Desigur, exemplele enumerate, considerate mai reprezentative, constituie doar o mică parte dintr-un fenomen social de amploare în veacul al XVIII-lea. La Blaj, nici unul dintre episcopii din epocă, de la Atanasie Anghel la Ioan Bob, nu scăpase de acuzele legate de promovarea rudelor. Aceleași conflicte se regăsesc și la Oradea, chiar dacă în părțile vestice ele nu ating intensitatea celor din Transilvania.

Aspecte similare pot fi constatate în Episcopia ortodoxa de la Sibiu. Sub vicarul Ioan Popovici, spre exemplu, apar în listele de personal ale clerului ortodox ardelean mai mulți protopopi și parohi cu numele de familie Popovici (Sabbas, Elias etc.)⁵⁹. Ar putea fi o coincidență, dar, având în vedere nepotismul practicat în episcopiile unite și în administrația laică, nu poate fi negată posibilitatea unor tendințe identice în ierarhia ortodoxă.

În ultimele decenii ale secolului luminilor, majoritatea familiilor nobiliare românești, care s-au ridicat pe filiera sistemului organizatoric al bisericii unite, se infiltraseră deja în funcții civile sau militare. Prin dinamismul social derivat din reformism, alte familii evoluaseră în afara cadrului confesional sau se străduiau să se desprindă de acest cadru. De pildă, familia Mardsinai își începuse ascensiunea prin Daniel, nobil unit, absolvent de Cluj și multă vreme administrator al domeniului episcopal de la Blaj. Urmașul său, tot Daniel (viitorul Lazzarini), a trecut însă la ortodoxie⁶⁰ și a făcut mai multe tentative de a ocupa o funcție în administrația laică.

Familia Koszta preferă și ea carierele laice. Cunoscutul funcționar Ștefan Koszta îl va îndruma pe fratele său, Alexandru, înspre Academia Militară, pe la 1780⁶¹. În termeni asemanători își apreciază perspectivele de promovare familia Meheși. La sfârșitul secolului al XVIII-lea, ea nu mai are ca reprezentant în structurile confesionale decât pe Aron Meheși⁶². De la Cancelaria Aulică, semnatarul Supplex-ului, Iosif Meheși, își orientase frații mai mici înspre funcțiile civile. Petru va absolvi Academia Militară odată cu Alexandru Koszta, va deveni ofiter în regimentul al II-lea de graniță și va participa la războaiele cu Franța. Teodor își va definitiva studiile de drept la Viena și va activa ca registrator pe domeniul minier al Zlatnei, iar Ladislau va fi bursier la Cluj, angajându-se apoi în Cancelaria Directoratului Fiscal al provinciei⁶³. Un alt Meheși – Ioan - va fi repartizat la Rodna, în calitate de curator minier, iar omonimul său va

rămîne ca scrib în oficiile guberniale⁶⁴. Cu toții au fost sprijiniți de cea mai influentă ruda a lor, Iosif.

Prin cariere laice se afirmase și familia Pop. Vasile Pop, cancelist gubernial, asesor al tablei comitatului Hunedoara și apoi jude nobiliar și notar în Zarand, ajutat de Iosif Meheși, accede, în 1787, în împrejurările reformei administrative, în funcția de vicecomite-al comitatului Hunedoara unit cu Zarandul. El își va trimite nepotul, pe Aron Pop, la Colegiul catolic al Clujului, după care îi va obține un post de diurnist la Cancelaria gubernială. Aron Pop nu va mai reuși să ocupe o funcție la fel de înaltă ca cea a unchiului său, rămînînd, în continuare, în oficiile guberniale, unde va promova, treptat, ca accesist, cancelist, concipist și, în cele din urmă, translator⁶⁵.

Dintre frații lui Budai-Deleanu, doar doi - Iosif și Solomon - au ales cariera clericală. Aron, absolvent de Blaj și Cluj, după ce funcționase ca secretar al vicecomitelui Vasile Pop, amintit mai sus, va pleca la Sibiu, unde va activa o perioadă la Tezaurariat și la Guberniu, ca translator, îndeplinind, totodată, atribuții de notar consistorial și consilier al Episcopiei ortodoxe. Anton, și el fost elev al Blajului, a fost funcționar salinar în zona AradOradea, iar Nicolae s-a orientat înspre același domeniu al exploatării sării. După cum bine se știe, însuși Budai-Deleanu a renunțat la studiile de teologie de la Sfînta Barbara și - datorită resentimentelor față de Bob - a plecat la Lemberg, chiar dacă postul de secretar al Tribunalului, pe care l-a acceptat acolo, ieșea din tiparele carierei ce și-o proiectase în anii tinereții⁶⁶.

Venind dinspre administrația confesională sau evoluînd în paralel cu aceasta, tot mai multe familii nobiliare românești, mai noi sau mai vechi, își consolidează pozițiile în administrația laică prin mijloacele specifice nepotismului. Pe baza unor legături strînse, deseori de rudenie, clerul superior și funcționarii se sprijină reciproc în eforturile lor de promovare socială și politică. Astfel, nepotismul a contribuit la apropierea elitelor din diverse domenii de activitate, facilitînd convergențele vîrfurilor sociale în sensul susținerii proiectelor naționale.

¹ *Șematism Transilvania, 1767 1768, 1770, 1771, 1780 și 1782, passim.*

² Mike Sándor, *Collectio genealogicae nobilitatis Transilvanicae*, vol.I, în B.A.C., Fond Mike, mss 24/1, p.401.

³ *Ibidem*, vol.II, în B.A.C., Fond Mike, mss 24/2, p.854.

- ⁴ *Şematism Transilvania*, 1767, 1768, 1770, 1771, 1780 și 1782, passim.
- ⁵ *Nemesi produktios perek*, vol.I, 1770-1771, în *B.A.C.*, Fond Mike, p.32.
- ⁶ Mike Sándor, *op. cit.*, vol.II, p.680-683.
- ⁷ *Şematism Transilvania*, 1767, 1768, 1770, 1771, 1780 și 1782, passim.
- ⁸ *Ibidem*.
- ⁹ *Ibidem*.
- ¹⁰ Helmuth Klima, *Guvernatorii Transilvaniei*, Sibiu, 1943, p.4-5.
- ¹¹ *Sematism Transilvania*, 1787, 1789, passim.
- ¹² *Ibidem*.
- ¹³ *Ibidem*.
- ¹⁴ *Ibidem*, 1794, 1796, 1800, passim.
- ¹⁵ *Ibidem*.
- ¹⁶ *Ibidem*.
- ¹⁷ *Ibidem*.
- ¹⁸ Ariton Migia, *Un vechiu document referitor la originea episcopului Atanasie Anghel*, în *Cultura Creștină*, 4(1914), nr.19-20, p.517-519; Jancsó Benedek, *A román nemzetiségi törekvések története és jelenlegi állapota*, Budapest; 1896, vol.I, capitolul *Situația românilor de la diploma leopoldină la Iosif al II-lea*.
- ¹⁹ Jancs Benedek, *op. cit.*, vol.I, p.665 și urm.
- ²⁰ Francisc Páll, *Inochentie Micu-Klein. Exilul la Roma. 1745-1768*, Cluj-Napoca, 1997, vol.I, p. 179.
- ²¹ *Ibidem*, p. 193.
- ²² *Ibidem*, p.217.
- ²³ Pușcariu, II, passim.
- ²⁴ Francisc Páll, *op. cit.*, vol II/I, p.382,387.
- ²⁵ *B.A.C.*, *Fond manuscrise românești*, mss.489.
- ²⁶ Pușcariu, I, p.128.
- ²⁷ I. Tóth-Zoltán, p.328-346; *B.A.C.*, *Fond manuscrise latine*, mss.278.
- ²⁸ I. Tóth-Zoltán, p.280-301.
- ²⁹ Pușcariu, I, p.128.
- ³⁰ I. Tóth-Zoltán, p.280-301.
- ³¹ *B.A.C.*, *Fond manuscrise latine*, mss.279, p.102.
- ³² *B.A.C.*, *Fond manuscrise latine*, mss.281.
- ³³ *Şematism Transilvania*, 1768.
- ³⁴ *B.A.C.*, *Fond manuscrise latine*, mss.281.
- ³⁵ *B.A.C.*, *Fond manuscrise românești*, mss.489.
- ³⁶ *Ibidem*.
- ³⁷ Pușcariu, I, p.128.
- ³⁸ *B.A.C.*, *Fond manuscrise românești*, mss.489.
- ³⁹ *Ibidem*.
- ⁴⁰ Pușcariu, II, passim.
- ⁴¹ *B.A.C.*, *Fond manuscrise latine*, mss.384.
- ⁴² Pușcariu, II, passim; *Şematism Transilvania*, 1780, passim.
- ⁴³ I. Tóth-Zoltán, p.328-346.
- ⁴⁴ *B.A.C.*, *Fond manuscrise latine*, mss.279.
- ⁴⁵ *Ibidem*.

- ⁴⁶ I. Tóth-Zoltán, p.328-346.
⁴⁷ Pușcariu, I, p. 167.
⁴⁸ Idem. II, passim.
⁴⁹ *Şematism Transilvania, 1767*, passim.
⁵⁰ Pușcariu, II, passim.
⁵¹ I. Tóth-Zoltán, p.328-346.
⁵² B.A.C., *Fond manuscrise româneşti*, mss.489
⁵³ Pușcariu, II, passim.
⁵⁴ B.A.C., *Fond manuscrise româneşti*, mss.489 și 550.
⁵⁵ A intervenit, spre exemplu, prin agentul său vienez, pentru a-l ajuta pe Mihai Vass, registrator al Cancelariei Aulice maghiare, care i se adresase în problema unei burse pentru fiul său. B.A.C., *Fond manuscrise româneşti*, mss.489.
⁵⁶ B.A.C., *Fond manuscrise româneşti*, mss.550.
⁵⁷ Pușcariu, II, passim.
⁵⁸ Una dintre aceste cereri i-o trimite chiar mama lui, iar cele mai multe i le expediază protopopul Sibiului, Chiril Topa, tot o rudă a sa. B.A.C., *Fond manuscrise româneşti*, mss.511 și 526.
⁵⁹ *Şematism Transilvania, 1800*, passim.
⁶⁰ Francisc Páll, *op.cit.*, vol. I, p.53.
⁶¹ I. Tóth-Zoltán, p.328-346
⁶² Pușcariu, II, passim.
⁶³ I. Tóth-Zoltán, p.328-346.
⁶⁴ *Şematism Transilvania, 1796, 1800*, passim.
⁶⁵ I. Tóth-Zoltán, p.328-326.
⁶⁶ Ion Budai-Deleanu, *Ţiganiada* (ediție îngrijită de Florea Fugariu, studiu introductiv Romul Munteanu) București, 1969, p.5-58; Lucia Protopopescu, *Noi contribuții la biografia lui Ion Budai-Deleanu - documente inedite*, București, 1967, passim; Mircea Vaida, *Ion Budai-Deleanu*, București, 1977, passim.

ABREVIERI

B.A.C. - Biblioteca Filialei Cluj a Academiei Române

I.Tóth Zoltán - I. Tóth-Zoltán, *Az érdélyi román nacionalizmus első százada 1697-1792*, Budapest, 1946.

Pușcariu, I - Ioan Pușcariu, *Date istorice privitoare la familiile nobile române*, partea I, Sibiu, 1892.

Pușcariu, II - Ioan Pușcariu, *Date istorice privitoare la familiile nobile române*, partea II, Sibiu, 1892.

Şematism Transilvania, 1767 - *Titulare Dacicum quo omnes omnium dicasteriorum, et officiorum, tam provincialium, ac militarium, quam cameralium, atque ecclesiasticorum,*

RECUPERAREA UNUI HANDICAP SOCIAL

honorum tituli distincte exhibentur: et quidem partium normam, ac formam titularis calendarii I Apostolici Regni Hungariae imitans pro anno MDCCLXVII, Sibiu, 1767.

Şematism Transilvania, 1768 – *Calendarium Transylvanicum Titulare pro anno ab Incarnatione Jesu Christi MDCCLXVIII bisextili dierum 366, Sibiu, 1768.*

Şematism Transilvania, 1770 – fără faşie de titlu.

Şematism Transilvania, 1771 – *Calendarium Transylvanicum Titulare pro anno ab Incarnatione Jesu Christi MDCCLXVIII, Sibiu, 1771.*

Şematism Transilvania, 1780 – *Calendarium Titulare et Historicum Magni Principatus Transylvaniae eidemque adnexarum Partium, pro anno Domini MDCCLXXX, Sibiu, 1780.*

Şematism Transilvania, 1782 – *Calendarium Maius Titulare pro anno Domini MDCCLXXXII, in usum M. Principatus Transylvaniae, Sibiu, 1782.*

Şematism Transilvania, 1787 – *Calendarium Maius Titulare pro anno Domini MDCCLXXXII, in usum M. Principatus Transylvaniae, Honorum adque Characterum Tituli comprehenduntur, Sibiu, 1787.*

Şematism Transilvania, 1789 – *Schematismus Dicasteriorum et Officialium Magni Principatus Transsylvaniae pro anno MDCCLXXXIX, Sibiu, 1789.*

Şematism Transilvania, 1794 – *Schematismus Dicasteriorum et Officialium Magni Principatus Transsylvaniae pro anno MDCCLXXXIX, Cluj, 1794.*

Şematism Transilvania, 1796 – *Schematismus Dicasteriorum et Officialium Magni Principatus Transsylvaniae pro anno MDCCLXXXIX, Cluj, 1796.*

Şematism Transilvania, 1800 – *Schematismus Dicasteriorum et Officialium Magni Principatus Transsylvaniae pro anno MDCCLXXXIX, Cluj, 1800.*